

Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana

T: 059 152 930
F: 059 152 959
E: furs.mkgp@gov.si
www.furs.si

Številka: 007-176/2011/2
Datum: 21.04.2011

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Fitosanitarna uprava Republike Slovenije, Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana, izdaja na podlagi 14. in 75. člena Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 - uradno prečiščeno besedilo in 36/10) v zadevi zatiranja in preprečevanja širjenja škodljivih organizmov rastlin v Republiki Sloveniji naslednjo

ODLOČBO

1. Prepovedana sta vnos in širjenje viroidov iz rodu *Pospiviroid*, zlasti PSTVd, CSVd, IrVd, TCDVd, CLVd, TCVd, CEVd, MPVd, PCFVd, TASVd, TPMVd (v nadaljnjem besedilu: viroidi) na mestih pridelave in prodaje, in sicer za rastline krompirja *Solanum tuberosum*, paradižnika *Lycopersicon lycopersicon*, pepina *Solanum muricatum*, paprike *Capsicum* spp. in ostalih vrst iz rodu *Solanum*, avokada *Persea americana* ter za okrasne rastline iz rodov: *Ageratum*, *Alternanthera*, *Argyranthemum*, *Brugmansia*, *Brunfelsia*, *Calibrachoa*, *Celosia*, *Cestrum*, *Chrysanthemum*, *Columnnea*, *Dahlia*, *Datura*, *Glandularia*, *Gloxinia*, *Impatiens*, *Iresine*, *Nematanthus*, *Pericallis*, *Petunia*, *Physalis*, *Pittosporum*, *Portulaca*, *Streptosolen*, *Verbena* in *Vinca* (v nadaljnjem besedilu: rastline), ki so namenjene saditvi.
2. Za okužene rastline se štejejo rastline iz prejšnje točke, za katere je bilo z analiznim izvidom ugotovljeno, da so okužene z viroidi, in vse druge rastline iz pošiljke iste vrste in sorte, oziroma partije.
3. Znamenja okužbe iz prejšnje točke so: zakrnelost rastlin, šopast rasti vrh, skrajšani internodiji in včasih vretenasti poganjki; listje porumeni ali pordeči, se deformira in zvija navzdol; spodnji in srednji listi odmirajo; odmiranje se prične na listnih žilah; mlajši listi na vrhu rastlin ne propadejo, a ostanejo majhni; cvetovi pogosto abortirajo; zorenje plodov je neredno; plodovi so majhni, trdi in pogosto temno zeleni; pri nekaterih rastlinah so znamenja slabo vidna ali pa sploh niso vidna.
4. Imetnik rastlin ne sme:
 - pridelovati oziroma premeščati okuženih rastlin, dokler fitosanitarni inšpektor ali fitosanitarni preglednik z zdravstvenim pregledom rastlin ne ugotovi, da za del rastlin ni suma, da so okužene in da ni nevarnosti za širjenje viroidov;
 - saditi rastlin na isto mesto, kjer so bile ugotovljene okužbe z viroidi.
5. Imetnik rastlin mora:
 - uničiti okužene rastline na mestu samem ali na drugem ustreznem mestu, kjer ne predstavljajo nevarnosti za širjenje viroidov, in sicer tako, da se sežgejo, zakopljejo na deponiji ali pa se na drug ustrezen način prepreči širjenje;
 - razkužiti lončke, orodje in opremo z 2 – 3% natrijevim hipokloritom, in

- obveščati fitosanitarnega inšpektorja o morebitnem pojavu znamenj okužbe z viroidi na rastlinah.
6. Ukrepe iz te odločbe izreka fitosanitarni inšpektor, in sicer:
- uničenje vseh rastlin iz pošiljke ali enote pridelave tiste rastlinske vrste in sorte, oziroma partije, pri kateri je potrjen viroid;
 - uničenje vseh rastlin v vrtu, parku, balkonu in drugih rastiščih, tiste rastlinske vrste in sorte, pri kateri je potrjen viroid.
7. Navedeni ukrepi se izvedejo na stroške imetnika rastlin.
8. Ta odločba se začne uporabljati z dnem izdaje in se objavi na portalu e-uprava.

O b r a z l o ž i t e v

Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 - uradno prečiščeno besedilo in 36/10, v nadaljnjem besedilu: zakon) v 14. členu določa prepoved vnosa in širjenja škodljivih organizmov s seznamov I.A in II.A direktive 2000/29/ES. Kadar pa obstaja nevarnost za zdravstveno varstvo rastlin na ozemlju Skupnosti, se lahko prepove ali omeji vnos in širjenje drugih vrst škodljivih organizmov, če gre za organizme, za katere se utemeljeno sumi, da so škodljivi za rastline ali rastlinske proizvode, pa niso navedeni v seznamih I.A, I.B, II.A in II.B. Za vnos se šteje vsak nameren ali nenameren vstop škodljivih organizmov na ozemlje Republike Slovenije iz tretje države ali iz druge države članice.

Fitosanitarna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: uprava) je bila obveščena o vstopu novih vrst viroidov iz rodu *Pospiviroid* v Slovenijo že v letu 2010. Fitosanitarni inšpektorji so izrekli ukrepe za viroid Potato Spindel Tuber, ki je uvrščen na seznam I.A. Ostali škodljivi viroidi iz družine *Pospiviroid* so zlasti: Chrysanthemum stunt viroid (CSVd), Citrus exocortis viroid (Indian tomato bunchy top virus; CEVd), Columnea latent viroid (CLVd), Iresine viroid 1 (IrVd 1), Mexican papita viroid (MPVd), Tomato apical stunt viroid (TASVd), Tomato chlorotic dwarf viroid (TCDVd), Tomato planta macho viroid (TPMVd) in Pepper chat fruit viroid (PCFVd).

Na podlagi ocene tveganja, ki jo je izdelal Kmetijski inštitut Slovenije dne 22. februarja 2011, je ugotovljeno, da več vrst viroidov iz rodu *Pospiviroid* povzroča gospodarsko škodo, npr. z manjšanjem pridelka in uporabne vrednosti rastlin ali celo s propadanjem rastlin v pridelavi. Znamenja okužbe, kot sta zakrnelost in odmiranje rastlin, se lahko pojavijo na rastlinah krompirja, paradižnika, pepina, paprike in ostalih vrst iz rodu *Solanum*. Med gostiteljske rastline spadajo tudi okrasne rastline, ki so pogosto brez vidnih znamenj okužbe: *Ageratum*, *Alternanthera*, *Argyranthemum*, *Brugmansia*, *Brunfelsia*, *Calibrachoa*, *Celosia*, *Cestrum*, *Chrysanthemum*, *Columnea*, *Dahlia*, *Datura*, *Glandularia*, *Gloxinia*, *Impatiens*, *Iresine*, *Nematanthus*, *Pericallis*, *Petunia*, *Physalis*, *Pittosporum*, *Portulaca*, *Streptosolen*, *Verbena* in *Vinca*.

Viroidi se širijo z rastlinami za saditev in kjer pridejo v stik z rastlinami, jih lahko okužijo že med prevozom. Zlahka se prenašajo z dotikom, so precej obstojni, prenašajo pa se znotraj posameznih gostiteljskih vrst in med različnimi gostiteljskimi vrstami. Imajo visoko sposobnost okuževanja po vnosu. Viroidi niso občutljivi na visoke temperature, zato jih ni mogoče odpravljati s termoterapijo. Preživijo v rastlini, tako da je edina možnost preprečevanja širjenja uničenje okužene gostiteljske rastline. Škoda, ki bi nastala zaradi širjenja viroidov iz rodu *Pospiviroid* v naravo in pridelavo, je nepopravljiva.

V skladu s 75. členom zakona predstojnik uprave z odločbo določi nujne ukrepe za preprečevanje ali omejitev vnosa in širjenja škodljivih organizmov. Predstojnik je tako določil nujne ukrepe za preprečevanje vnosa rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov, ki niso zajeti v seznamih I in II, ki jih opredeljuje peta alineja 75. člena zakona, kadar obstaja nevarnost za zdravstveno varstvo rastlin. Ker je okužba lahko prisotna v latentni obliki, se začasno prekrije, zato je potrebno ob vsakršnem sumu izvesti odstranitev okuženih rastlin. Za okužene gostiteljske rastline se štejejo tiste, ki kažejo znamenja okužbe, oziroma vse rastline istega izvora, če je rastlin z znamenji okužbe med njimi več kot 20%. Za okužene gostiteljske rastline se štejejo tudi rastline, ki ne kažejo znamenj okužbe in so laboratorijsko potrjeno pozitivne, če so rastline istega izvora. Okužene rastline je potrebno uničiti skupaj z odpadnim listjem na mestu samem ali na drugem ustreznem mestu, kjer ne predstavljajo nevarnosti za širjenje glive, in sicer tako, da se sežgejo, zakopljejo na deponiji ali pa se na drug ustrezen način, ki ga določi fitosanitarni inšpektor, prepreči širjenje viroidov.

Sorazmernost ukrepa je zagotovljena z omejitvijo ukrepov za gostiteljske rastline iz rodu *Pospiviroid* za saditev. V skladu z zakonom so rastline za saditev definirane kot rastline, ki so že posajene in bodo ostale posajene ali bodo presajene, ali pa rastline, ki še niso posajene, a so namenjene saditvi.

V skladu z 58. členom zakona vse stroške ukrepov po tem zakonu, nastale zaradi zagotavljanja zdravstvenega varstva rastlin, nosi imetnik.

Glede na navedeno je bilo odločeno, kot je razvidno iz izreka odločbe.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to odločbo je dovoljena pritožba na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Ljubljana, Dunajska c. 22. Pritožba se vložijo v 15-tih dneh od vročitve odločbe, pisno, neposredno ali priporočeno po pošti ali da ustno na zapisnik pri organu, ki je izdal to odločbo. Za pritožbo je potrebno plačati upravno takso po tarifni št. 2 Zakona o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo, 126/07 in 88/2010), v vrednosti 15,49 EUR.

Odločba se izdaja po uradni dolžnosti in je takse prosta.

Postopek vodil:

Primož Pajk
Višji svetovalec

Poslati:

- Portal e-uprava

Poslati (elektronsko):

- Fitosanitarna inšpekcija - enota Ljubljana
- IRSKGH
- Kmetijski inštitut Slovenije

Po pooblastilu ministra:

Dr. Jože Ilersič
Direktor

